

24.78x32.08	1/2	4	עמוד	המגזין	מעריב	02/02/2016	51674068-7
תיתתנועה הקונסרבטיבית יזהר הס מנכל התנועה המסורתית - 24180							

**רחבה משותפת בכותל:
הישג או פשרה?
תמר דרסלר
04**

בשורה של ממש. נשות הכותל מתפללות בליווי אבטחה צילום: מרים אלסטר, פלאש 90

נושאים תפילה

ההסכם ההיסטורי על הקמת רחבת תפילה משותפת בכותל לגברים ונשים הביא לסיום מאבקן הציבורי של נשות הכותל ועורר ברבים תקווה שמדובר בצעד הראשון בדרך להכרה בגיור ובנישואים שאינם אורתודוקסיים. אך האם אכן מדובר בפריצת דרך?

תמר דרסלר

שקלים בשנה מתקציב משרד ראש הממשלה. רחבת הכותל הישנה תישאר תחת סמכותו של רב הכותל שמואל רבינוביץ' ובסמכות הגופים שניהלו אותה עד כה. טרם נקבע תאריך יעד לפתיחת הרחבה החדשה.

"זו הפעם הראשונה שמדינת ישראל מכירה ביהדות לא אורתודוקסית ובו-כוח שלה לחופש פולחן", טוען גם תומר פריסקו, המנהל האקדמי של עלמא, עמית מחקר במכון שלום הרטמן וח"ר קר דתות. "מבחינתי זה הסיפור החשוב כאן: שאולי ייפתח פתח גם לנישואים לא דרך הרבנות, לגיור שלא דרך הרב-נות. לגבי הרחבה, אני לא יודע איך היא תיראה אחרי שתיפתח. האם אכן יהיו שם מתפללים מהזרמים הרפורמיים והקונסרבטיביים, מלבד נשות הכותל, תל, שיגיעו באופן קבוע, או שהרחבה תעמוד ריקה? ומה יקרה לרחבת הכותל המקורית? ייתכן בהחלט שהלך הרוח

להתוקף רשמי? "בהחלט נבקש שמנהיגים יבקרו גם ברחבה החדשה. אני מאמין שעם הזמן זה יהיה חלק מהנהל הקבוע".

לפי ההסכם, הבאים אל הכותל יוכי-לו לבחור אם ללכת ימינה אל הרחבה החדשה, הפלורליסטית, שתמוקם בח' לקו הדרומי של הכותל, או שמאלה אל הכותל האורתודוקסי. ברחבת הכותל החדשה תונהג תפילה ללא מחיצה, נשים יניחו תפילין ויקראו בתורה, וב-נות יוכלו לחגוג בת מצווה בריוק כמו בר מצווה לבנים. ניהול הרחבה יופקד בידי ועדה שבראשה עומד יו"ר הסוכ-נות ובה שישה נציגים לתנועות הפ-לורליסטיות ושישה נציגים ממשד ראש הממשלה, משרד התפוצות ורשות העתיקות. זוהי המועצה הממלכתית הראשונה שבה מתמנים רשמית נצי-גי הזרמים הלא אורתודוקסיים. תפ-עול הרחבה יתוקצב בהמישה מיליוני

סכס", טוען עו"ד יזהר הס, מנכ"ל הת-נועה המסורתית. "החרדים האורתודו-קסים הרוויחו כי מנהג המקום יישמר ברחבה המקורית, ואנחנו הרווחנו הכרה רשמית בפעם הראשונה בישראל כזו-מים קונסרבטיביים ורפורמיים. המת-ווה מוכיח כי יש יותר מדרך אחת להיות יהודי. מכאן ולהבא יש תשתית לפתרון סוגיות בתחום רת ומדינה ופתח להסכ-מים עתידיים בנושאים כמו גיור. אומנם הלמנו על יותר, אבל זה הסכם טוב ואנ-חנו בהחלט מרוצים".

אתה לא חושש מהפגנות חרדיות עם פתיחת הרחבה החדשה? "לא. אני חושב שזה יותר עניין של פוליטיקה חרדית ולא של הרחוב עצמו. כבר עכשיו יש תפילה במקום, ואנחנו רואים חרדים שבאים ומסתכלים, אבל אני לא מאמין שיהיו בעיות". האם אנו צפויים לראות גורמים פו-ליטיים מבקרים ברחבה ובכך מעניקים

שנות מאבק ושלוש שנים של משא ומתן חשאי בין כל הצדדים, בניצוחו של מוזכיר הממשלה היוצא אבי-חי מנדלבליט, הסתיימו השבוע בהסכם היסטורי שבו אושרה הקמתה של רחבת תפילה משותפת לכל הזרמים הדתיים בישראל, שבה יוכלו נשים וגברים לה-תפלל יחד. "כל הצדדים הרוויחו וגם הפסידו בה-

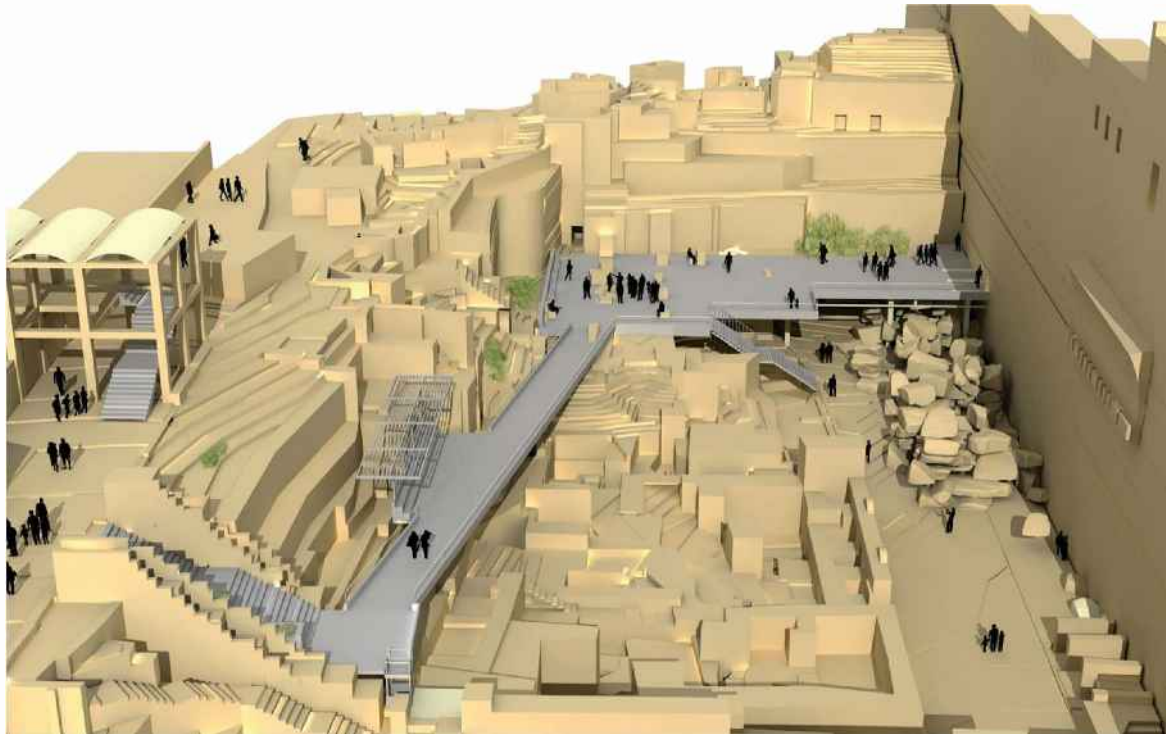
27

מ', בכיר בפוליטיקה החרדית: "אם הקונסרבטיבים

והרפורמים חושבים שבעקבות ההסכם הזה ייפתח להם פתח רשמי להכניס את הגיור והנישואים הלא יהודיים במדינת ישראל, הם טועים. בישראל קובעת רק היהדות האורתודוקסית, וזה לא ישתנה"

25.16x32.69	2/2	5	עמוד	המגזין	מעריב	02/02/2016	51674072-2
תיתתנועה הקונסרבטיבית יזהר הט מנכל התנועה המסורתית - 24180							

▶ "המתווה מוכיח כי יש יותר מדרך אחת להיות יהודי". הדמיה של רחבת התפילה המשותפת הדמיה באדיבות התנועה המסורתית בישראל

ענת הופמן, יו"ר ארגון נשות הכותל: "אנחנו פרגמטיות, והרחבה המוצעת לנו היום תהיה חדשה וגדולה. אנחנו נהיה חלק בניהול שלה, ואני מאמינה שכמו שאנחנו עברנו תהליך, כך גם עם ישראל יסתגל למציאות חדשה. אצלנו לא יהיה קומנדו צניעות או היטפלות למבקרים"

הציע פתרון זמני. בנט צילום: יונתן זינדל, פלאש 90

למבצר שמרני, וכשאגיע להתפלל שם, אהיה עוד יותר מודרת", אומרת גם לאה, המגדירה עצמה פמיניסטית אורתודוקסית. "אם ארצה שינוי, ישלחו אותי לצד השני, שלא מתאים לי. אני לא רוצה להתפלל ב'עזרת ישראל'. אני אישה אורתודוקסית, לי זה לא נותן פתרון. אני תוהה אם משהו בכלל ברק מהם האחוזים של נשים אורתודוקסיות מודרניות שמגיעות לכותל מול נשים רפורמיות או קונסרבטיביות."

"לא, נוצרה כאן קבוצה מדהימה של נשים, רפורמיות, קונסרבטיביות ואור-תודוקסיות. נוצרה אחדות בינינו והמ" שכנו להגיע למרות הכל, זו בזכות זו."

למרות ההתנגדות

בפסקה החותמת את הדוח של הציוות שייעץ למשא ומתן, נכתב כי "יש בו מסורת ויש בו חידוש; יש בו איזון ויש בו הכרה ושיקוף של מורכבות; יש בו קשב ויש בו תקווה כי הכותל המערבי יחדל מלשמש כזירת מריבות, ויושב לו האופי המלכד ההולם את מעמדו המיוחד עבור העם היהודי כולו, כאתר של ביטוי לאומי ודתית לכיסופים ולתפילה. הלוואי ויהיה בו גם כדי לקרב את השלום הפנימי בתוכנו."

אלא שלמרות הכמיהה לשלום פנימי, ההסכם נחתם חרף התנגדותם של השר אורי אריאל והשרים החרדים אריה דרעי, דוד אזולאי (ש"ס) ויעקב ליצמן (יהדות התורה). זאת אף שאזולאי, השר לענייני דתות, הוא שאמור לחתום על האישורים הנדרשים להליך הבנייה וההקמה. "אם הקונסרבטיבים והרפורמים חושבים שבעקבות ההסכם הזה ייפתח להם פתח רשמי להכניס את הגיור הלא יהודי והנישואים הלא יהודיים במדינת ישראל, הם טועים", טוען מ' גורם בכיר בפוליטיקה החרדית. "גיור רפורמי או קונסרבטיבי ונישואים כאלו הם לא יהודיים. בישראל קובעת רק היהדות האורתודוקסית, וזה לא עומד להשתנות."

גם השר דרעי, שהתנגד להסכם, טוען לפני אשורו: "מדינת ישראל מתנהלת על פי היהדות המסורה. כל הבעיה הזאת של הרפורמים והקונסרבטיבים לא הייתה קיימת עד עכשיו במדינת ישראל ואין לי שום כוונה שזה יקרה עכשיו. אין מה להתפשר בעניין."

"מעכשיו בעצם הרחבה המקורית, שהיא הרחבה החשובה לי, תהפוך

התקבל פסק דין ברוב של חמישה מול ארבעה שופטים שקבע כי יש לאפשר לנשות הכותל להתפלל כמנהגן, כלור מר להתפלל בקול ולקרוא מספר תורה כשהן עטופות בטלית, רק בחלק שנקרא קשת רובינסון. אולם נשות הכותל סירבו להתפלל שם והמשיכו לקיים את תפילתן בעזרת הנשים בכותל המערבי. הרחבה החדשה תוקם בסמוך לקשת רובינסון, באותו המקום שבו פועלת כיום "עזרת ישראל", רחבת תפילה שהוקמה כפתרון זמני על ידי השר נפתלי בנט באוגוסט 2013 במהלך כהונתו כשר הדתות והשר לענייני ירושלים והתפוצות. הרחבה מהווה את המשכה של רחבת הכותל המוכרת, אך אינה מחוברת אליה.

ארגון נשות הכותל דחה אז את הצעתו של השר בנט להתפלל ב"עזרת ישראל" והאשים אותו כי הוא "מיישר קו עם תפיסת עולמם הקיצונית של רב הכותל והרבנים הראשיים". את הרחבה הזו כינו "מרפסת שיוף המשקיפה מחוץ על הכותל המערבי". בעקבות המשא ומתן ולאחר שינויים, כעת הזו הסכימו לקבל את המתווה המוצע. "הציעו לנו את הרחבה שליד קשת רובינסון כבר לפני שנים רבות", מספרת ענת הופמן, יו"ר ארגון נשות הכותל וחברה במאבק מאז תחילתו. "זו רחבה קטנה, מוזנחת, מרדחקת, בתוך אתר ארכיאולוגי בתשלום. הרגשנו שזו הדרה, רחיפה של הנשים לאחורי האוטובוס. אבל אנחנו פרגמטיות, והרחבה המוצעת לנו היום תהיה חדשה וגדולה, אנחנו נהיה חלק בניהול שלה, ואני מאמינה שכמו שאנחנו עברנו תהליך, כך גם עם ישראל יסתגל למציאות חדשה. אצלנו לא יהיה קומנדו צניעות או היטפלות למבקרים. אנחנו נאיר פנים לכל מי שירצה לבוא אלינו". לדברי הופמן, במסגרת ההסכם יוקצו כמיליון שקלים לרכישת עשרה ספרי תורה חדשים.

לא התייאשת מהמאבק בכל השנים הללו?

שם ילך ויקצין, ואורתודוקסים מודרניים או פמיניסטיות אורתודוקסיות לא ימצאו שם יותר את מקומם."

"זו בזכות זו"

על פי נתונים מן השנים האחרונות שאספו חברי הצוות המייעץ לסוגיית הסדרי התפילה בכותל המערבי, מדי שנה נרשמות מעל עשרה מיליון כניסות למתחם הכותל המערבי. מרבית המתפללים ברחבת הכותל הקיימת נושאים תפילתם במתכונת המכונה אורתודוקסית. עם זאת, ישנם המבקשים להתפלל באורח שונה, על פי זהותם, דרכם ומנהגם.

אחת הקבוצות שניסו להוביל את השינוי לאורך השנים היא נשות הכותל. עבור ארגון הנשים, שנוסד בדצמבר 1989 והגדיר עצמו לאורך השנים כמי שמטרתו "להשיג הכרה משפטית ומעשית בזכותן של נשים להתפלל בקבוצה ובקול, לקרוא מן התורה ולהתעטף בטייתות בעזרת הנשים שבכותל המערבי", מדובר כעת בכשורה של ממש.

כבר בשנת 1989 עתרו נשות הכותל לבג"ץ בדרישה למימוש זכותן להתפלל בכותל המערבי וזכו בשנת 2000 בפסק דין התומך בבקשתן. בעקבות לחץ ציבורי מצד גורמים חרדיים, הוחלט לנהל דיון נוסף בהרכב מורחב, ובשנת 2003

▲ "אין מה להתפשר בעניין". צילום: ליאור מזרחי, פלאש 90

לה, פמיניסטית אורתודוקסית: "הרחבה המקורית, שהיא הרחבה החשובה לי, תהפוך כעת למבצר שמרני, וכשאגיע להתפלל שם, אהיה עוד יותר מודרת. אם ארצה שינוי, ישלחו אותי לצד השני, שלא מתאים לי. לי זה לא נותן פתרון"